

O čarodějnicích

Zárůdky pozdějších středověkých lidových představ o čarodějnicích můžeme hledat už v pravěku a antice. Od nejranějších dob se věřilo, že každá čarodějnice má dvě podoby: temnou (zlou) a světlou (laskavou). Domovem podivných přírodních duchů byla noc. Dlouhé pronásledování čarodějnic můžeme časově ohraničit zhruba od 15. století až do 17. století, ale někde existovalo už ve 14. století a udrželo se až do konce 18. století. Z honů na čarodějnice byla odpovědná především církev a to jak katolíci, tak i protestanti. Už roku 787 vydal Karel Veliký edikt, kterým zakázal pohanům obětovat démonům pod výhrůzkou smrti. Pro církev bylo čarodějnictví ve středověku velmi užitečné, protože jí umožnilo vymýtit kacířské názory a vrátit církevní moc opět do Říma. Pomohlo církvi i tím, že potlačila zbytky pohanských náboženství a tzv. kacířská hnutí.

Tato hnutí byla důvodem vzniku inkvizice asi ve 30. letech 13. století. Členové inkvizice měli být „Kristovi náměstci na stoličce Petrově.“ V čele stál papež. Následující inkviziční teror na potírání kacířství a čarodějnictví byl do jisté míry umožněn „učeními“, traktáty teologů, mezi nimiž zaujali vedoucí postavení dominikáni. Závěry dominikánů opravdu vyvolávaly úžas: kacíři a čarodějové se spojili v sektu, která se systematicky připravuje k útoku na pozici Boha křesťanů, a tak chystá surovou a nelítostnou Dáblu nadvládu nad celým lidstvem. Aby byly čarodějnice u lidí co nejvíce zdiskreditovány, byly jim připisovány ty největší podlosti a zvrácenosti.

A jak si obyčejný středověký člověk čarodějnice představoval? Čarodějnice byla především služebnicí Satana. Za nebezpečné byly považovány jako jednotlivkyně, ale větší nebezpečí spatřovali lidé ve skupině (i s čaroději - muži), spojené kolektivními obřady a oddanou službou Dáblu. Tito lidé se neměli narodit jako zvrácení, byli to původně křesťané, kteří individuálně odpadli od víry, upadli pod Satana a ten je přinutil účastnit se svatokrádežných obřadů. Lidé učili své děti, že Satan si vybírá své žáky mezi řádnými lidmi a nalézá je tehdy, když ho nejvíce potřebují, tj. v bídě, truchlící, nemocné nebo v beznaději.

Čarodějnicemi byly nejčastěji ženy, ale získávání byli i muži a příležitostně i děti. Satan znal prý mnoho lstivých způsobů, jak se ucházet o přízeň svých stoupců: jako zvíře nebo v lidské podobě jako šlechtic nebo kněz. Sliboval: sirotkovi domov, vdově muže, sedlákovi vláhu, ale za splnění slibu vyžadoval pod pohrůzkou věrnost a poslušnost. Nakonec s ním museli jeho žáci uzavřít smlouvu, kde se měli zříci Boha a slíbit Satanovi svou naprostou poslušnost. Od podepsání smlouvy také měli znepřijemňovat život křesťanům. Trápili lidi tím, že ničili úrodu, zabíjeli dobytek nebo hubili nenarozené děti, přivolovali lidem neplodnost, šilenství a smrt.

Čas od času své čaroděje Satan svolal na shromáždění zvané sabat. Místo vždy leželo na křížovatec hluboko v lesích nebo na vrcholcích hor ve vzdálených krajinách. V posteli, odkud se čaroděj v noci vykradl, měla zůstat očarovaná hůl, která na sebe měla vzít jeho podobu v případě, že by se

partner probudil. Čarodějnice se měla ještě ve svém domě svléknout donaha a kleknout doprostřed místnosti, která měla všechna okna uzavřena. Pak se začala po celém těle natírat tzv. kouzelnou mastí zhotovenou podle zvláštních receptur. Podle moderních vědeckých analýz obsahovaly tyto masti blín, durman aj., tj. rostliny schopné přivodit lidem otravu atropinem, doprovázenou spánkem, halucinacemi, pocitem létání, eufórií a pohlavním vzrušením. Čarodějnice si vtírala mast hlavně pod paže, do srdeční krajiny, do spánků... Ženy upadly do hlubokého a neklidného spánku a zdálo se jim o domnělém dalekém letu povětrím na sabat, o jejich přímé účasti na orgiích, o Dáblu a ostatních čarodějnicích. Čarodějnice měla odletět podle představ lidí na sabat na hřbetě prasete, na plánci z plotu nebo na násadě koštěte. Účastí na obřadu vyjádřila každá čarodějnice svou oddanost Dáblu, účastníci mu měli líbat ruce, nohy, často dokonce i holý zadek. Sabatů se měli účastnit čarodějové obojího pohlaví, měli hodně jíst, pít a tančit. Zvláštní je představa středověku, že na sabatech mělo docházet běžně k homosexuálním stykům mezi čaroději, normální pohlavní styk byl spíše výjimečný. Obřad sabatů byl prý zaměřen tak, aby na prvním místě byl zesměšněn křesťanský Bůh a zneuctěno mělo být vše svaté pro římskou církev – měl se tam hanobit kříž, hostie i beránek.

Většina lidí se domnívala, že čarodějnice mají schopnost proměňovat se ve zvířata, způsobovat lidem škody na zdraví a na majetku. Každá „správná“ čarodějnice měla mít u sebe několik pomocníků z říše zvířat. Stálou průvodkyní a pomocnicí čarodějnice v konání zla byla černá kočka. Antika a pohanství stavěly kočku na velmi vysokou pozici, proti tomu křesťanství přineslo představu, že kočky jsou malými Dáblu. Mezi další zvířecí služebníky čarodějnic patřily: fretky, králíci, ježci, vrány, sovy, ropuchy a jiné žáby. Z ropuchy udělal středověk oblíbenkyni každé čarodějnice, jejího důvěrníka a zdroj ingrediencí pro kouzelné nápoje, např. ropuší slina byla základní složkou směsi, která způsobovala neviditelnost. Věřilo se, že čarodějnice své ropuchy hýčkají jako děti, oblékají je do hedvábí se zelenými sametovými čepičkami a zvonečky kolem krku. Čarodějnice byla také velmi často spojována se sovou. Většina římských spisovatelů ji pokládala za špatné znamení, věřili, že volání sovy věští smrt. Dalším znakem čarodějnice bylo koště. První ilustrace ženy na koštěti pochází ze švýcarského rukopisu z 15. století a košťata byla dlouho spojována s ženskými kouzly a mocnými ženami. Košťata měla být u žen ekvivalentem kouzelné hole, kterou Mojžíš rozdělil vody Rudého moře. Podle lidových představ měly čarodějnice dokonale ovládat všechna tajemství rostlin. Lidé pak často vyžadovali od „čarodějnic“ nápoje lásky, jedy, afrodisiaka, masti pro neviditelnost, nápoje přivolávající potrat, proutky k nalezení pokladů, nápoje zapomnění. Čarodějnice

mohly být ve spojení s Dáblem i prostřednictvím dopisů, které byly psány pozpátku zprava doleva, aby se ukázalo Dáblu pohrdání křesťanstvím.

K pronásledování čarodějnic byla vydána řada papežských bul, byl sepsán větší počet traktátů propagujících potřebu zvýšeného boje proti čarodějnicím. Klíčovým dílem dějin honů na čarodějnice se stal spis Kladivo na čarodějnice, který vyšel poprvé tiskem r. 1487. Původní originál vyšel v latině, ale pro všeobecné použití byl překládán do řady jazyků. Autory spisu se stali dva dominikáni Jindřich Institoris a Jakub Sprenger. Kniha se skládala za tři díly, třetí díl Kladiva je podrobným návodem k přípravě, zahájení a vedení inkvizičního procesu s osobami podezřelými z čarodějnictví. Tato část je nejhroznější částí celého díla.

Svou působnost zahajovali inkvizitoři na určitém místě obvykle tak, že se v hlavním kostele představili v slavnostním kázání. V něm místní obyvatele pod pohrůzkou trestu vyzvali, aby inkvizici oznámili jména podezřelých osob. Každé tajné udání odměňovali udělením určitých odpustků. Ke zřízení soudu stačila proti obžalovanému pouze pomluva nebo anonymní udání, inkvizitoři však utajovali jména udavačů.

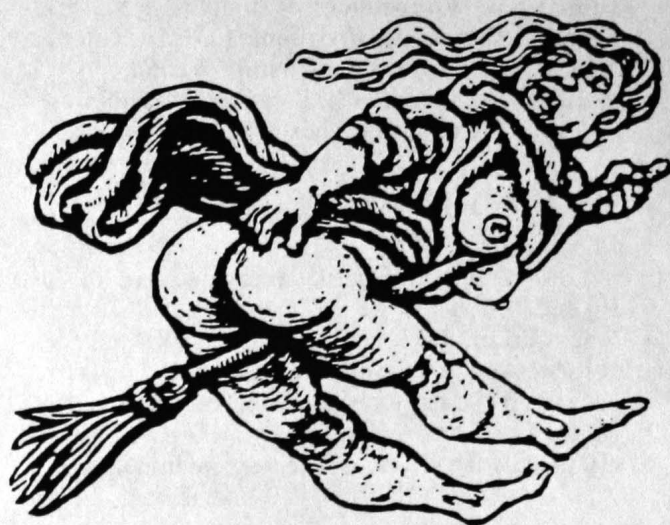
K popravě nebo upálení čaroděje bylo potřeba jeho přiznání a toho nebylo díky jistým praktikám vůbec těžké dosáhnout. Nejobvyklejší zkouškou pro usvědčení byla vodní zkouška neboli plavení. Jestliže obžalovaná po vhození do vody plavala na hladině, byla prohlášena za čarodějnic a popravena, klesla-li pod hladinu a utopila se, byla shledána nevinnou. Nebyla-li podezřelá schopná na požádání zaplakat, byla usvědčena, protože čarodějnice prý neumí ronit slzy. Dalším usvědčením mohlo být nalezení tzv. dáblových znamének, tj. necitlivých míst na kůži, která údajně zanechal Dábel od zubů nebo drápů. Podezřelá byla svlečena, oholena na celém těle a prohlédnuta, zda nemá na kůži skvrny, mateřská znaménka nebo jizvy. Každou část těla obžalované probodávali jehlou, až našli místo, které nekrvácelo, ani nebylo citlivé na bolest. Dnešní lékaři tvrdí, že vnitřní šok z veřejného svlékání a hledání mohlo u některých obětí vést ke vzniku dočasně anestetických míst. Někteří inkvizitoři dokonce používali k propichnutí kůže tupou stranu jehly, aby mohli odsoudit více čarodějnic.

Někteří němečtí inkvizitoři krmili uvězněné oběti slanečky, a pak jim odepřeli vodu. Všechny mučící nástroje byly předem požehnány knězem a v mučírně vše zapisoval přítomný písař. Mučení mohlo začít palečnicemi, následovalo několik ran bičem. Pak přišly na řadu španělské boty, svěráky, v nichž utahované kovové pásy drtily holeně a kotníky. Po nich mohlo následovat napínání na skřípec nebo zavěšení na laněch, které způsobilo vymknutí ramenních kloubů. Jestliže tyto metody nestačily k vynucenému doznání, byl

obžalovaný ponořen do ledové vody nebo do horké lázně, do níž bylo přidáno vápno, případně byl pálen pery namočenými v síře ve slabinách a v podpaždí. Obvykle se podezřelý přiznal. Usvědčení čarodějové ztratili všechn svůj majetek a museli zaplatit veškeré soudní výlohy, např. i za mučení. Neměl-li čaroděj peníze, platili poplatky místní obyvatelé a to ve formě daní.

Nejsurovější hony probíhaly v Německu v 17. století a to na území katolických duchovních knížectví. Na většině našeho území byly vedeny procesy rozumně, což ovšem neplatí o oblasti severní Moravy. V 17. století zde rozpoutala procesy hraběnka z Galle a do čela procesů v oblasti Velkých Losin a Šumperka byl postaven Jindřich František Boblig z Edelstadtu. Zvláštností severomoravských honů je upálení velkého počtu mužů. Ve většině zemí byly čarodějnické procesy zrušeny v průběhu 18. století, ale mezi lidem i nadále rostla víra v posmrtnou magii, např. pověsti o sedmihradském hraběti Dráculovi nebo vyprávění o různých upírech. Některé pověry přetrvaly až do našeho století a my se s nimi můžeme setkat na plátnech kin, v divadlech nebo v televizi.

A. Vondráková

Čarodějnice 99 ve Břehách

Stejně jako každý rok proběhne i letos v naší obci tradiční pálení čarodějnic. Přijít mohou všichni a to už 30. dubna 1999 ve večerních hodinách.

Přibližně ve 20.00 hodin vyjde od budovy mateřské školy průvod dětí, které ponosou hadrovou čarodějnici a nezbytné lampióny, a zámíří si to přímo na hřiště. Zde bude při jejich příchodu podpálena do nebe se tyčící hromada neurčité kvality odbornou rukou březských hasičů. Jejich přítomnost je na celé akci nezbytná, jelikož tento rok se odpadu svezlo opravdu mnoho, a bezpečnost bude proto namístě.

Chceme vás touto cestou nejen pozvat, ale zároveň požádat o umírněnost, ohleduplnost a občasnou kontrolu svých ratolesí. Jak jste si už jistě všimli, u cesty kolem hřiště byly totiž vysázeny mladé břízy, které ochrání od hořící hranice případná vodní clona.

Kdo pocítí při pálení čarodějnic nudu nebo mu bude moc velké horko, může se jít „schladit“ do restaurace v Autokempu Buňkov, která vám i pro tento večer poskytne své služby.

A. Vondráková

Zveme vás .....

Hostinec Na Křížovatce ve Břehách vás zve na
DISKOTÉKU ČARODĚJNIC

Nejlepší kostým či maska čarodějnice bude odměněna vstupenkou v hodnotě 200,-Kč. Soutěž o věčné ceny – vstupné 10,-Kč. Kdo má 30.4. narozeniny, bude mít vstup zdarma. Začátek diskotéky (30.4.) je ve 22.00 hodin!! Srdečně vás zve personál hostince.

Výsledky ankety

V únorovém čísle Břežanu jsme otiskli anketu, ve které jste se měli vyjádřit k otázce fungování březské sokolovny. Nezbyvá mi než konstatovat, že její prostory zůstanou březkými občany na další dobu neurčitou stále téměř nevyužity. V anketě totiž odpověděla pouze jediná občanka Břehů. Takže, sbohem sportovní aktivity !

A. Vondráková

Autokemp brzy „ rozjede“ sezónu

Počasí se nám začíná postupně oteplovat a pomalu se blíží období školních výletů a dovolených. Autokemp Buňkov nezůstává pozadu a už 1. května 1999 startuje do nové sezóny, která potrvá až do 30. října letošního roku. Už od února se naskytá všem zájemcům možnost zamluvit si případná místa, než bude pozdě.

Návštěvníci mohou přespat v chatkách, stanech, přívěsech... K nutné (nejen) ranní hygieně slouží zdejší sprchy ovládané senzory (!) a nezbytné WC. Kdo se nerad vystavuje slunečním paprskům, jistě využije nabídky nejrůznějších sportovních aktivit: zahrát si stolní tenis, zajít do posilovny, vyzkoušet tenisové kurty, rozhýbat se při míčových hrách (síť, míče atd. se dají zapůjčit) nebo se projet na horských kolech, která nabízí kemp na určitou dobu za poplatek „ do nájmu ...

Když návštěvníci pocítí hlad, určitě rádi zavítají do restaurace v kempu na dobrý oběd či večeři. Právě „ kempáci „ si obvykle připravují jídlo sami na ohýnku, a proto najdou v areálu kempu stánek se základními potravinami. Pestřejší paletu potravin potom nabízí samoobsluha v obci. Spojení se světem a domovem zdejších dovolenkářů rychle naváže telefonní automat na mince.

A nyní ceník služeb pro tuto sezónu:

Poplatky za pobyt / den

Dospělá osoba	32,-Kč
Dítě 6 – 15 let	16,-
Dítě do 6 let	zdarma
Pes	32,-

Nájemné za prostory / den

Stan	32,-Kč
Obytný nebo stanový přívěs	35,-
Nákladní přívěs / přívěsný vozík /	10,-
Osobní automobil	33,-
Motocykl	15,-

Obytný automobil	60,-
Neobsazený stan, obytný přívěs	70,-
/ pokud je neobsazené zařízení připojeno na el. přípojku, platí se za ni nájemné v plné výši /	
Elektrická přípojka	30,-

Ubytování v autokempu

Dvoulůžkový pokoj na jednu noc	180,-Kč
Dvoulůžkový pokoj na 2 noci a déle	140,-
Maringotka obytná – 4-5 osob na noc	460,-
Buňka obytná – 4 osoby na noc	400,-
Srub – 4 osoby na jednu noc	400,-

Ceny jsou uvedeny včetně 22% DPH.

Dle podkladů AC – A. Vondráková

Základní škola

Dne 2. ledna 1840 přišla komise od vrchního úřadu z Pardubic, aby vyhlídla a s občany ustanovila, kde by se škola nová vystavěti měla. Že však Labe každý rok skoro jarního času se rozvodní, nemohla se tato škola ani v Lohenicích, taktéž i Břehy postavit, poněvadž tu dítka dlouhý čas mnuly školu by zanedbávati. Proto vyhlídlo se místo na Výrově na panském pozemku, kde školu postavějí... Osadu Mělice odškolili a ke škole Živanice přiškolili a tam odtud vzali osadu Přelovice a ke škole na Výrov přidělili, a tu mají školu tyto tři osady ve svém středu a poněvadž osada Výrov pod katastrální obec Břeh patří, obdržela škola číslo domovní 40. Když byla stavba nové školy ve Výrově ukončena, a aby tuto slavnost ještě ve větší míře dovršila, odbyvala se při svědčení také zkouška se školní mládeží, a to se stalo 10. května 1844, od které této doby počalo se v nové škole vyučovati a trvá s pomocí Boží až na naše časy. Tolik z Pamětní knihy školy výrovské podle zápisu z 18.3.1884.

10. 5. oslaví škola již 155 let svého trvání. U příležitosti tohoto půlkulatého výročí konal se „ Den otevřených dveří ... Každý, kdo má o práci školy zájem, mohl po celý den přijít, navštívit vyučovací hodiny nebo si jen tak školu projít a prohlédnout si, co je zde nového. A bylo vskutku co k vidění – celá výzdoba byla laděna velikonočně a byla společným dílem učitelů a žáků. Všechny nás potěšil velký zájem veřejnosti a zejména pochvalná slova týkající se upravenosti školy a jejího okolí. Ve spolupráci s OÚ se škola a celý její areál stává ozdobou stále vzkvétající obce.

Žáci vyšších ročníků tradičně upravili i okolí pomníku padlých – vysazení nových stromků, výsadba květin a úprava travnaté plochy.

Informace pro rodiče: škola v přírodě: 16. – 25. 6. Janovičky u Broumova, cena asi 1 500,-Kč.

VI. Hameršmíd

Břežan připravil: Beneš Lad.